



Rp5100 (ISVU: 31384)

Biblija – Stari Zavjet 2021./2022.

ponedjeljak 11:15, srijeda 10:15, ECTS 6

amdg.ffrz.hr → nastava

Knjiga o Juditi – paradigma za čitanje SZ



יהוה רעי לא אחסר

[adonaj ro'i lo ehsar]

D A G Fism Em A D

'A - do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A - do - naj ro - î lo' 'eh - sar.

D A G Fism Em A D

'A - do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A - do - naj ro - î lo' 'eh - sar.

**Gospodin je pastir moj
ni u čem ja ne oskudijevam**



Biblija – Stari Zavjet

Temeljni religijski i religiološki dokument

amdg.ffrz.hr

→ Nastava: Biblija → Stari zavjet

Literatura, Audio udžbenik

Knjiga o Juditi

– *paradigma za*

čitanje SZ

Slaba, a snažna
Judita – spasiteljica

- ❖ **Bog spašava svoj narod rukom udovice**
- ❖ **16 poglavlja na grčkom o יהודית *j^ehûdît***
- ❖ **hrvatska povijest: Marulić, Gavran**



Priprava spasenja

- ❑ *Kako ulazi u Bibliju (8,1.9)?*
- “Čula je” – žena koja sluša (8,1.9)
 - ❑ Odgovor na krik naroda Bogu (7,19.29)
- Tek u Jdt 8 = u pozadini
- Kći Merarijeva (8,1; 16,6)
 - ❑ potrebna zaštite
- Udovica! – bez muža
 - ❑ Posebna skrb Božja
 - ❑ Bogu posvećena, do smrti (16,22)
- Asketski živi, na glasu (8,8),
 - ❑ do koje dobi (16,23)?
- Doživjela preko 100 (16,23)



Priznat autoritet

- **Pristup glavarima u 8,10.14.24?**
 - Doziva ih po sluškinji (8,10)
 - “braćo!” (14.24)
 - Poučava ih (8,12.26):
 - “postavljate se iznad Boga” (12)
 - Abraham i Jakov bili na kušnji (26)
- Što traže glavari (8,31):
- Zagovor: “Moli za nas!” (31)
- Judita najavljuje *Božje* djelo (8,33):
- *Mojom rukom* spas Izraelu (33)
 - “Ojačaj *moju ruku!*” (9,9.10)



Iskonska bitka

- “Nabukodonozor” – šifra (1,7)
 - “kralj Asiraca, u Perziji, s grč. pokrajinom, vlada nad Damaskom
- Naziv u 2,5? Protivnik u 1,13?
 - “gospodar sve zemlje” (2,5)
 - Rat s Arpakšadom (1,13; Post 10,22)
- Nakana u Jdt 2,3:
 - uništenje svih nepokornih (2,3)
 - ili uništenje ili čašćenje Nabukodonozora (3,8)
– usp. Iz 14,12: svjetlonoša
- Grad “Betulija” (8,11 itd.)
 - [betula] djevica (Šimunova sestra, Jdt 9,2 usp. Post 34),
[bet-El] dom Božji



Božja pobjeda

- **Judita zadivljuje ljepotom 10,7.14.19.23**
 - **Izraelci (10,7)**
 - **Asirske straže (14)**
 - **ispred i u šatoru (19.23)**
 - **Holofernu srce lupa (12,16)**
- **Judita zadivljuje mudročću (11,20s)**
 - **Asur: “nema ravne u pameti” (11,21)**
 - **Izrael: Od mladosti mudrost (σοφία 8,29)**
 - **Zna za Holoferna (10,13) i Ahiora (11,9)**
- **Dovitljiv govor Holofernu (11,5-19), slažu se (16.22):**
- **“Bog me je poslao” (16) – “Bog te je poslao” (22)**
- **Bog će mojom rukom izvesti svoje djelo (12,4)**



Judita – moliteljica

- *Prije djela u Jdt 9?*
- molitva – kako 9,1; 10,2; kada 9,1?
 - Ničice, u liturgijsko vrijeme
 - Odgovor na molbu glavara
 - Priprava za akciju
- *Iz tabora svake noći (12,8):*
- na molitvu (12,8)
- *Prije udarca (13,4s.7):*
 - “Bože svrni pogled na djelo ruku mojih” (13,4s)
 - “Ojačaj me danas” (7)
- = dvaput moli



- *Koliko puta udara (13,8)?*
- dvaput (8) – snaga Božja
 - Zlo u korijenu, samu glavu
 - Njegovim oružjem
- *napadači u 14,3; 15,2s?*
- bježe (14,3; 15,2s)
– rat Gospodnji

Zahvala Bogu

- *Poziv Juditin 3x u 13,14:*
- **Hvalite Boga! 3x (13,14)**
 - *Tko je i kako hvali u 15,8.10?*
- **Jeruzalem (8): “rukom svojom sve si to učinila” (15,10)**
 - **Voditeljica u hvali u 15,14:**
- **Judita pjeva, narod prihvaća (15,14)**
 - **“Slavite Boga” (16,1)**
 - **“Svlada rukom jedne žene” (16,5)**
- ***Juditina slika o Bogu u 9,7; 16,2?***
- **κῦριος koji *mrvi, dokončava* ratove (9,7; 16,2)**
 - **drobi, razbija, konflikte pretvara u prah**



Dođi, Gospodine Isuse!

melodija

a

F

d

E



Do - đī, Go - spo - di - ne, I - su - se!

ref.

zbor

a

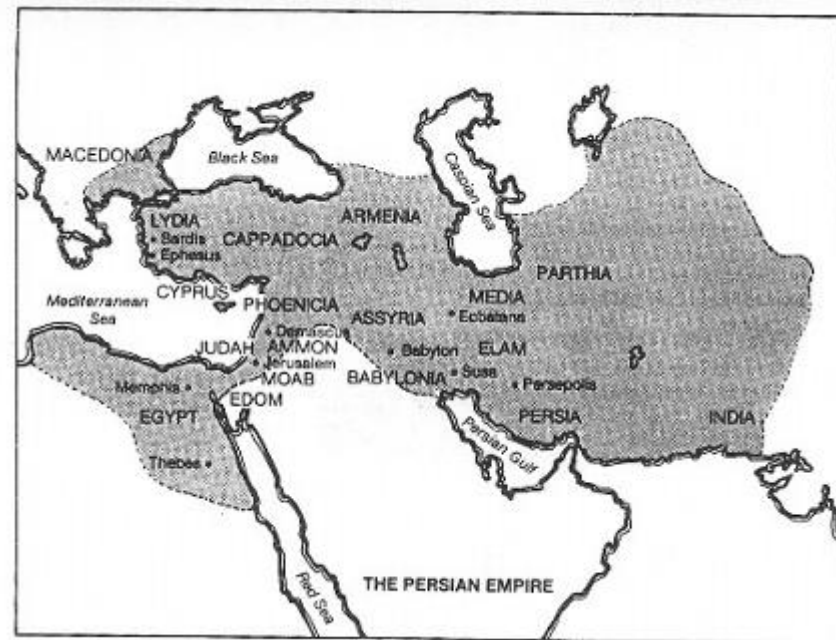
F

d

E



Do - đī, Go - spo - di - ne, I - su - se!



Estera – Židovka perzijska kraljica



- * Hebrejska knjiga grčki dopisana (HB + LXX)
- * (*grčki reci označeni abecedom*)

U velikom carstvu

- Veličina kraljevstva Ahasverova (= Kserkso; Est 1,1)?
- Od Indije do Kuša (Etiopija) – 127 pokrajina (1,1; 8,9; 9,30) – PERZIJA
 - Prilike u djetinjstvu (2,7)?
- siročće kod bratića Mordokaja, lijepa
 - Ime (Est 2,7), otac (2,15)?
- *הדסה* *h^adassâ* = Mirta; *אִשְׁתָּר* Ištar?
- Otac Abihajil (2,15; 9,29)
 - Prvi koraci u 2,10.20:
- taji podrijetlo (2,10.20)
 - Čiju *naklonost* stječe (2,8s.17)?
- Hegej, čuvar harema (2,8)
- Kralj Ahasver – izabrana za kraljicu (2,17) – PASIVNA



Božja moć u ljudskoj slabosti

- Glavni problem knjige u Est 3,13
- **Uništiti, pobiti, zatrti (KS);
istrijebiti, pobiti, posmicati (Š.)**
 - 3,13; 7,4 usp. 8,10
- *Pravi uzrok (3,6)?
Datum (3,7)?*
- **Haman zamjera Mordokaju**
- **Datum ždrijebom Pur (3,7)**
 - *Metoda (3,9)?*
- **Mito kralju**



Tiffany Dupont u filmu: One Night with the King (2006.)

Kraljica i spasiteljica

- *Drugi stupanj u Est 4,5?*
- **Kraljica, a ne zna za prijetnju (4,5)**
 - *Zahtjev Mordokajev u v8?*
- **Posredovati kod kralja**
 - *Reakcija u v11?*
- **Prvo odbija (v11) – NEMOĆNA**
 - *Mordokaj: (Božji) plan 4,14b? – usp. Post 45,7*
 - **Josip: “Bog me posla pred vama radi izbavljenja” (Post 45,7)**
 - **kraljica radi ovoga časa (Est 4,14b)**
 - *Bitna Esterina PROMJENA u 4,16b:*
- **“ako poginem, poginem” – spremna život položiti**



- *Tri dana priprave (4,16)*
- **post – tko?**
- **Cijela zajednica; Estera i djevojke**
 - **voditeljica**

Iskrena teološka molitva

- **Pepeo na glavu, post (4,17k)**
- **Strah, tjeskoba (Est 4,17v.z):**
 - “Znaš tjeskobu moju...”
 - “oslobodi me od straha!...”
- **Samoća (17l.t usp. Post 2,18):**
 - “nemam nego tebe”
- **Božja uloga (17l.q.r):**
 - “kralj naš” (17l);
“kralj bogova” (17r)
 - “Nemoj predati
svoje žezlo” (17q)
- **Pogled na samu sebe u 17x.y:**
- **“Tvoja službenica” (17x.y)**
 - **Temelj povjerenja (17u):**
- **“Tebi je sve poznato, ti znaš...” (17u usp. Iv 21,17)**



Zagovornica prvo pred Bogom

- “od djetinjstva slušala” (17m)
 - O izabranju
 - O vjernosti
- Veselje samo u Bogu (17y)
- “Sagriješili *smo*” (17n):
 - Kajanje
 - Zagovor
- Konkretna molitva (17r.s)
 - “ohrabri me” (17r)
 - “metni u moja usta pravu riječ” (17s – usp. Pnz 18,18)



Sir John Everett Millais (1829-96)

Pred kraljem

- Kako je primljena (5,1f=F9)?
- “ja sam tvoj brat”
 - 1. molba (5,4):
- Prva gozba s Hamanom (5,5-8)
 - 2. molba (5,8):
- Druga gozba (7,1-10)
- Sučeljenje
 - Tripot kraljevsko obećanje (5,3.6; 7,2):



- “ako želiš i pola kraljevstva...”
 - 3. molba za narod (7,3s):
- priznaje podrijetlo (2x “moj narod”)

Nove molbe

- ❑ Preokret na drugoj gozbi (Est 7,3-10):
- Haman optužen (v5.8)
 - ❑ raskrinkan (5)
 - ❑ za silovanje kraljice (8)
- Haman u vlastitoj klopci (7,10):
- Na vješalima za Mordokaja
 - ❑ Rat Gospodnji
- ❑ 4. nova molba za narod (8,5):
- Opoziv naredbe za pokolj
 - ❑ 5. molba (9,13):
- Produženje zapovijedi za 1 dan



Propast pretvorena u pobjedu

- ❑ Rasplet u 9,1:
- zator zatornika (9,1) – *Kada?*
 - ❑ 13.12. (na “svetu Luciju”, usp. 3,7)
- Umjesto pomora, pobjeda za יהודים *j^ehûdîm*
 - ❑ KS: Židovi, Š: Judejci
- konačni preokret (9,22):
- tuga u radost, blagdan
 - ❑ Ostvarenje Mordokajeve molitve (4,17h=D17):
 - ❑ Plač u veselje (KS)/žalost u radost (Š.)



Detalj Rembrandtova djela:
'Ahasver, Haman i Estera'

Zakon o *Purimu*

- **Zakon o *Purimu* (Est 9,32)**
 - *za koga (9,27)?*
- **Za cijelu zajednicu**
 - *koliko dugo (v28)?*
- **Trajno**
 - *Do sada zagovornica, a u 9,32?*
- ***Esterin zakon (9,32)***
 - **Kraljica – DOVRŠETAK razvojnoga puta**

